

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/14/2021
Identifikačné číslo spisu: 5118214624
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5118214624.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Jany Haluškovej a JUDr. Ľubora Šeba, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: F. O., nar. XX.XX.XXXX, zastúpený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina ako kolíznym opatrovníkom, dieťa rodičov: matky P. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. D. XX/XX, M., právne zastúpená Mgr. Rastislavom Otrubom, advokátom, so sídlom Kvačalova 1227/55, Žilina a otca G.. W. O.Á., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX/XX, Ž., právne zastúpený JUDr. Zdenkou Hulmanovou, advokátkou, so sídlom Kysucká cesta 3, Žilina, o zmenu úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 37P/273/2018, o dovolaní matky a otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11CoP/34/2020 zo dňa 29. septembra 2020, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie matky maloletého z a m i e t a.
- II. Dovolanie otca maloletého z a m i e t a.
- III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Návrhom doručeným súdu dňa 17.10.2018 sa matka maloletého domáhala zrušenia striedavej starostlivosti, úpravy styku otca s maloletým a určenia výživného vo výške 350,- EUR mesačne. V priebehu konania návrh o výživné modifikovala na sumu 250,- EUR, v závere na sumu 500,- EUR od mája 2018. Navrhované výživné a tvrdené výdavky maloletého považoval otec za premrštené, súhlasil s výživným vo výške 100,- EUR mesačne, mimosúdne ponúkol matke dohodu na 150,- EUR mesačne. Ohľadne osobnej starostlivosti rodičia uzatvorili rodičovskú dohodu, ktorá bola schválená rozsudkom zo dňa 04.02.2019; tento rozsudok bol v časti určenia výživného zrušený odvolacím súdom a vec bola vrátená na ďalšie konanie a dokazovanie.

2. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 23. apríla 2020 č. k. 37P/273/2018-559 výrokom I. uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu mal. F. spotrebnou časťou výživného vo výške 250,- Eur mesačne od 1.5.2018 do 31.05.2018 a od 01.10.2018, vždy do 15. dňa

mesiaca, na ktorý sa výživné poskytuje, k rukám matky. Výrokom II. uložil otcovi povinnosť uhradiť nedoplatok na zročnej spotrebnej časti výživného za obdobie máj 2018 a za obdobie od 01.10.2018 do 30.04.2020 spolu v sume 2.450,- Eur do 30 dní od doručenia rozsudku k rukám matky. Výrokom III. uložil otcovi povinnosť prispievať na tvorbu úspor mal. F. sporiacou časťou výživného vo výške 250,- Eur mesačne od 1.1.2020, ktoré bude poukazovať vždy do 15. dňa mesiaca, na ktorý sa výživné poskytuje, na osobitný účet maloletého zriadený matkou. Výrokom IV. uložil otcovi povinnosť uhradiť nedoplatok na zročnej sporiacej časti výživného za obdobie od 1.1.2020 do 31.5.2020 v sume 1.250,- Eur do 60 dní od doručenia rozsudku na osobitný účet maloletého. Výrokom V. uložil matke povinnosť zriadiť osobitný účet maloletého a jeho názov a číslo oznámiť otcovi do 15 dní od doručenia rozsudku. Na nakladanie s prostriedkami na účte mal. dieťaťa je potrebný súhlas súdu. Výrokom VI. určil, že týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 21P/546/2010-138 zo dňa 1.12.2011 v časti určenia výživného na mal. dieťa. Opravným uznesením sp. zn. 37P/273/2018-560 zo dňa 13.05.2020 Okresný súd Žilina opravil výšku nedoplatku na zročnej spotrebnej časti výživného za obdobie máj 2018 a za obdobie od 01.10.2018 do 30.04.2020, ktorý je otec povinný uhradiť z nesprávnej sumy 2.450,- Eur na správnu sumu 2.350,- Eur.

2.1. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že aj po doplnenom dokazovaní musel konštatovať, že oficiálny príjem otca s výnimkou roku 2019 nezodpovedá jeho možnostiam a schopnostiam, keďže ide o vysokoškolsky vzdelaného človeka s praxou manažéra. Otcov oficiálny príjem nedokáže pokryť reálne náklady a výdavky jeho rodiny. Súd pri určení výživného v danej veci nemohol vychádzať len z otcov oficiálne priznaného príjmu, ale musel hodnotu vecných plnení, ktorých existencia sa preukázala z vykonaného dokazovania k príjmu pripočítať a prihliadnúť aj k ďalšiemu nehnuteľnému majetku otca.

2.2. Vo vzťahu k sporiacej zložke výživného súd prvej inštancie uviedol, že v priebehu konania došlo k zmene pomerov na strane otca tým, že po úmrtí svojho otca mal ako dedič možnosť nadobudnúť majetok, pričom však nenadobudol zákonný dedičský podiel. Uvedenú okolnosť súd hodnotil v intenciách ust. § 75 ods. 1 zákona o rodine, teda či sa otec vzdal bez dôležitého dôvodu majetkového prospechu. Oboznámením sa s obsahom uznesenia 37D/503/2019 zo dňa 19.12.2019 (dedičským konaním po otcovom otcovi - poručiteľovi G.. P. O.) súd prvej inštancie konštatoval, že otec nadobudol na základe závetu dedičstvo v hodnote 98.883,- EUR. Vychádzajúc z uznesenia v dedičskom konaní v prípade, ak by otcov otec závet nezanechal, dedičský podiel pre každého z troch dedičov zo zákona (teda aj pre otca) by činil 256.971,18 Eur. Súd dospel k jednoznačnému záveru, že otec nemal vážne dôvody pre to, aby sa vzdal podielu na dedičstve, ktorý mu zo zákona patrí. Pokiaľ by otec namietal relatívnu neplatnosť závetu, mohol získať z dedičstva minimálne majetok, ktorý by bol v dedičskom konaní v hodnote 128.485,59 EUR. Otec z dedičstva nenadobudol majetok, ktorý by zásadne zmenil/zlepšil jeho pomery. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že došlo k úniku potenciálneho majetku u otca, čo bolo nutné určitým spôsobom odzrkadliť v určenom výživnom.

2.3. Súd prvej inštancie v konaní aplikoval ustanovenia § 28 ods. 2, § 26, § 62 ods. 1 až 5, § 65 ods. 1, 2, § 63 ods. 3, § 75 ods. 1 zákona o rodine. Zdôraznil, že za najdôležitejší parameter pre určenie výživného považuje bežný príjem a majetkové pomery povinnej osoby s tým, že tento reálny stav konfrontuje s potenciálom povinného rodiča.

3. Na odvolanie otca Krajský súd v Žiline rozsudkom z 29. septembra 2020 sp. zn. 11CoP/34/2020-623 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I.-VI. o bežnom výživnom, výživnom na tvorbu úspor, nedoplatku na výživnom zmenil nasledovne:

Výrokom I. uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletého F. bežným výživným v sume 200,- Eur mesačne od 17.10.2018 vždy do každého 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky dieťaťa.

Výrokom II. uložil otcovi povinnosť uhradiť nedoplatok na bežnom výživnom za obdobie od 17.10.2018 do 29.09.2020 spolu v sume 1.650,- Eur do 60 dní od doručenia rozsudku, k rukám matky.

Výrokom III. uložil otcovi povinnosť prispievať na tvorbu úspor maloletého F. sumou vo výške 150,- Eur mesačne od 01.01.2020, ktoré bude poukazovať vždy do každého 15. dňa v mesiaci vopred, na osobitný účet maloletého zriadený matkou.

Výrokom IV. uložil otcovi povinnosť uhradiť nedoplatok na sporiacej časti výživného za obdobie od 01.01.2020 do 29.09.2020 v sume 1.350,- Eur do 30 dní od doručenia rozsudku, na osobitný účet maloletého.

Výrokom V. uložil matke povinnosť zriadiť osobitný účet maloletého a oznámiť jeho názov a číslo otcovi do 15 dní od doručenia rozsudku.

Výrokom VI. upravil, že na nakladanie s prostriedkami na účte maloletého dieťaťa je potrebný súhlas súdu.

Výrokom VI. vo zvyšnej časti návrh matky o určenie výživného zamietol.

Výrokom VII. určil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

Výrokom VIII. určil, že sa mení rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 21P/546/2010-138 zo dňa 01.12.2011 v časti určenia výživného na maloletého dieťa.

3.1. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok na základe odvolania otca v intenciách ust. § 65 až § 67 CMP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) postupom v zmysle ust. § 219 ods. 3 CSP rozsudok okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie otca je čiastočne dôvodné. Skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci samej dokazovanie v rozsahu poskytujúcom dostatočný podklad pre určenie výživného, skutkový stav teda zistil úplne a aj správne, avšak z tohto nevyvodil celkom správny právny záver, pokiaľ otcovi uložil povinnosť platiť výživné až v sume 250,00 Eur mesačne od 01.05.2018 do 31.05.2018 a od 01.10.2018 do budúca, resp. v sume 250,00 Eur mesačne na tvorbu úspor, a to od 01.01.2020.

3.2. Po preskúmaní dôvodov napadnutého rozhodnutia, ako aj obsahu k tomu prislúchajúceho spisového materiálu odvolací súd v prvom rade považoval za potrebné uviesť, že sa v celom rozsahu stotožnil s názorom okresného súdu o potrebe určenia výšky výživného s ohľadom nie na otcom deklarovaný príjem za rozhodné obdobie, ale jeho potencionálny príjem, ktorý súd prvej inštancie stanovil za obdobie rokov 2018 a 2019 v rozpätí sumy 2.000,- - 2.400,- Eur mesačne. Za správnu odvolací súd považoval aj úvahu a závery súdu prvej inštancie o nutnosti stanovenia sporiacej zložky výživného s ohľadom na možný potencionálny príjem otca od 01.01.2020 v kontexte skončeného dedičského konania po jeho otcovi, t. j. starom otcovi maloletého. Tým, že otec nenapadol platnosť závetu poručiť, hoci na to ani podľa názoru odvolacieho súdu nemal vážne dôvody, sa bezpochyby vzdal podielu na dedičstve, ktorý by mu inak zo zákona patril. Okresný súd správne uvedenú skutočnosť vyhodnotil ako takú, že došlo k úniku potencionálneho majetku u otca, a preto to bolo potrebné určitým spôsobom odzrkadliť aj v určenom výživnom, a to od 01.01.2020, teda po bezprostrednom skončení dedičského konania. Po zhodnotení schopností a možností povinného rodiča, t. j. otca maloletého s prihliadnutím na princíp potenciality, ďalej schopností a možností matky maloletého a vychádzajúc z odôvodnených potrieb dieťaťa, odvolací súd dospel k záveru, že suma bežného výživného vo výške 200,- Eur mesačne od 17.10.2018 je postačujúca na krytie odôvodnených a preukázaných potrieb dieťaťa a zodpovedá aj schopnostiam a možnostiam povinného rodiča. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, výšku stanoveného bežného výživného považoval za privysokú, nezodpovedajúcu celkom schopnostiam a možnostiam otca, keďže podľa názoru odvolacieho súdu (vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného okresným súdom) bol potencionálny príjem otca v posudzovanom období v sume cca 2.000,- Eur mesačne, t. j. na spodnej hranici rozpätia, z ktorého vychádzal pri svojom rozhodovaní súd prvej inštancie. Z toho istého dôvodu odvolací súd znížil aj rozsah povinnosti otca prispievať na tvorbu úspor maloletému na sumu 150,- Eur mesačne, a to od 01.01.2020. Na základe uvedených dôvodov vo zvyšnej časti odvolací súd návrh matky o určenie výživného zamietol.

3.3. Pokiaľ išlo o počiatok určenia vyživovacej povinnosti, odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, dôsledne vychádzal z ust. § 77 ods. 1 Zákona o rodine, v zmysle ktorého právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. Deň začatia konania procesný predpis určuje ako deň, keď bol súdu doručený návrh na jeho začatie. V danom prípade sa tak stalo 17. októbra 2018 a práve okolnosť - nepriaznivý zdravotný stav matky zistená bola, avšak spätne len v období jedného mesiaca od 1. mája do 31. mája 2018. Návrh bol pritom podaný dňa 17. októbra 2018 a z uvedeného dôvodu je podľa názoru odvolacieho súdu interpretácia ust. § 77 ods. 1 Zákona o rodine zo strany prvoinštančného súdu nesprávna. Matke totiž nič nebránilo návrh podať v mesiaci bezprostrednom po tom, ako sa jej zdravotný stav zlepšil, a to v júni roku 2018. V takomto prípade by spätné priznanie výživného za mesiac máj prichádzalo v úvahu. Keďže však matka návrh podala až s oneskorením štyroch mesiacov, počas ktorých jej nič nebránilo k podaniu návrhu, resp. takéto okolnosti zistené v konaní neboli, odvolací súd určil počiatok stanovenia

vyživovacej povinnosti súdnym rozhodnutím odo dňa 17. októbra 2018.

3.4. Berúc v úvahu všetky uvedené okolnosti, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch o bežnom výživnom/výživnom na tvorbu úspor, ako aj zameškanom výživnom zmenil tak, že určil otcovi povinnosť platiť na výživu maloletého F. sumu 350,- Eur mesačne (200,- Eur + 150,- Eur), a to s účinnosťou odo dňa podania návrhu (17. októbra 2018), resp. od 01.01.2020. Odvolací súd sa pritom neodchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a pri rozhodovaní z neho vychádzal. Rozsudok okresného súdu zmenil len pre nesprávne právne posúdenie, keď skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania nepovažoval za postačujúce pre záver o určení vyživovacej povinnosti otcovi až v sume 500,- Eur mesačne.

3.5. Vzhľadom na zmenu rozhodnutia odvolací súd nanovo vyčíslil aj nedoplatok na zameškanom výživnom, či už bežnom, resp. jeho sporiacej časti, a to za obdobie od 17.10.2018 do 29.09.2020, resp. od 01.01.2020 do 29.09.2020. Pokiaľ ide o nedoplatok na sporiacej časti výživného, na túto časť otec doposiaľ nezaplatil nič, pričom od januára roku 2020 do vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu mal spolu zaplatiť sumu 1.350,00 Eur. V závislosti od výšky nedoplatku na bežnom výživnom a výživnom na tvorbu úspor odvolací súd určil lehotu na zaplatenie 60, resp. 30 dní od doručenia rozsudku k rukám matky.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dňa 23.11.2020 dovolanie matka maloletého a dňa 03.12.2020 podal dovolanie otec maloletého.

4.1. Právny zástupca matky podanie dovolania odôvodnil ust. § 420 písm. d/ CSP (z obsahu dovolania vyplýva, že právny zástupca myslel písm. f/ a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Za porušenie práva na spravodlivý proces označila matka odôvodnenie zmeny prvostupňového rozsudku v časti bežného výživného ako aj v sporiacej časti, ktoré považuje za nedostačujúce. Napadnuté rozhodnutie nie je podľa názoru matky náležite odôvodnené, čo má za následok jeho nepreskúmateľnosť. Dôvody, na základe ktorých došlo k podstatnej zmene prvostupňového rozhodnutia ostávajú neznáme. V odôvodnení podľa názoru matky úplne absentuje odôvodnenie údajného vyvodenia nesprávneho právneho záveru prvostupňového súdu, ktorý určil povinnosť platiť výživné vo výške 250,- EUR a na tvorbu úspor 250,- EUR. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd na rozdiel od prvostupňového súdu výšku bežného výživného považoval za privysokú, nezodpovedajúcu celkom možnostiam a schopnostiam otca, a to i napriek tomu, že samotný súd konštatoval, že otec je spoluvlastníkom dvoch nehnuteľností nachádzajúcich sa v lukratívnej časti Žiliny, disponuje dostatočnými finančnými prostriedkami a súčasne sa bezdôvodne vzdal podielu na niekoľkomiliónovom dedičstve po svojom otcovi. Uvedené zistenie je však v príkrom rozpore so skutkovým stavom. Odpoveď na otázku z akých dôvodov považoval odvolací súd výšku bežného výživného ako i sporiacej časti za privysokú, napádané odôvodnenie nedáva. Odvolací súd nedáva bližšiu odpoveď na to, na základe akých skutočností dospel súd k záveru o výške potenciálneho príjmu otca vo výške 2.000,- Eur. Záverom matka žiadala, aby dovolací súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11CoP/34/2020 zo dňa 29.09.2020 tak, že dovolací súd potvrdí výroky I. až VI. Okresného súdu Žilina sp. zn. 37P/273/2018 zo dňa 23.04.2020 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 37P/273/2018 zo dňa 13.05.2020.

4.2. Právny zástupca otca maloletého odôvodnil podanie dovolania ustanovením § 420 písm. f) CSP a ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP argumentoval tým, že v konaní pred súdom prvej inštancie nebol matkou ako aj inými účastníkmi konania prednesený návrh, ktorým by bolo navrhované rozdeliť výživné na spotrebnú časť výživného a na výživné určené na tvorbu úspor maloletého dieťaťa. Podľa názoru dovolateľa otca tak došlo k vydaniu prekvapivého rozhodnutia, keďže k uloženiu povinnosti prispievať na tvorbu úspor došlo výlučne na základe rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý však v priebehu konania účastníkov o aplikácii ustanovenia § 63 ods. 3 Zákona o rodine nevyzval, aby sa vyjadrili k novej aplikácii tohto ustanovenia. Odvolací súd rozhodoval o podanom odvolaní otca bez nariadenia pojednávania ako aj bez toho, aby vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k možnosti aplikácie ustanovenia § 63 ods. 3 Zákona o rodine, čím došlo k odňatiu možnosti otca ako účastníka konania konať pred súdom a uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V rozsudku odvolacieho súdu, rovnako ako aj rozsudku súdu prvej inštancie nie sú uvedené žiadne dôvody, ktoré viedli súdy k uloženiu povinnosti otca prispievať maloletému na tvorbu úspor. Z odôvodnenia nie je zrejmé, akým spôsobom odvolací súd dospel k záveru, že otec je povinný prispievať na tvorbu úspor a z

akých dôvodov na strane oprávneného (maloletého dieťaťa) je potrebné zaväzovať otca k tvorbe jeho úspor, čo možno považovať za vadu rozhodnutia, ktorá ma za následok jeho nepreskúmateľnosť. Otec považoval za nesprávny aj výrok o povinnosti matky zriadiť osobitný účet po vyhlásení rozsudku, keďže podľa jeho názoru odvolací súd ako aj súd prvej inštancie mali zabezpečiť relevantný dôkaz o existencii účtu zriadeného na meno maloletého. Odvolací súd ustálil otcov príjem na sumu 2.000,- Eur mesačne, čo však nezodpovedá skutočnému príjmu otca. Odvolací súd nezobral do úvahy situáciu nielen v rodine otca od mesiaca júl 2019, ale aj ekonomickú situáciu v krajine v roku 2020, ktorá sa negatívne odrazila na príjmoch obchodnej spoločnosti, v ktorej je otec zamestnaný, čo má značný vplyv aj na možnosti otca zabezpečiť si príjem. Ustálenie príjmu otca vychádzalo z nesprávneho postupu odvolacieho súdu, čo má za následok vadu napadnutého rozhodnutia. Záverom otec žiadal zrušiť napadnutý rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11CoP/34/2020 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 37P/273/2018 zo dňa 23.04.2020 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Žilina 37P/273/2018 zo dňa 13.05.2020.

5. Matka sa k podanému dovolaniu otca vyjadrila dňa 21.12.2020. Otcom prezentované námietky uvedené v podanom dovolaní považovala za účelové v snahe znížiť zákonom stanovenú povinnosť. Dovolaciu súdu navrhla podané dovolanie otca zamietnuť. Otec sa k podanému dovolaniu matky nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzajúc z vyššie uvedeného ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie matky ako aj dovolanie otca je potrebné zamietnuť.

7. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje CMP. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej aplikoval CSP na konanie o dovolaní matky ako aj konanie o dovolaní otca.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková otázka. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania.

13. Dovolateľka matka ako aj dovolateľ otec nevymedzili právne otázky, od riešenia ktorých by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu zákonom stanoveným spôsobom, a teda v tejto časti sú obe dovolania neprípustné (nie sú splnené podmienky na prieskum napadnutého rozsudku z tohto dovolacieho dôvodu).

14. Vo vzťahu k dovolaniu matky a jeho prípustnosti podľa ust. § 420 písm. f/, (teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) matka uviedla, že odôvodnenie zmeny prvostupňového rozsudku v časti bežného výživného ako aj v sporiacej časti považuje za nedostačujúce. Napadnuté rozhodnutie nie je podľa názoru matky náležite odôvodnené, čo má za následok jeho nepreskúmateľnosť. Dôvody, na základe ktorých došlo k podstatnej zmene prvostupňového rozhodnutia ostávajú neznáme. Odvolací súd nedáva bližšiu odpoveď na to, na základe akých skutočností dospel súd k záveru o výške potenciálneho príjmu otca vo výške 2.000,- Eur.

15. Odvolací súd v bode 9. napadnutého rozhodnutia uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s názorom okresného súdu o potrebe určenia výšky výživného s ohľadom nie na otcom deklarovaný príjem za rozhodné obdobie rokov 2018 a 2019 v rozpätí sumy 2.000,- - 2.400,- Eur. Na jednej strane odvolací súd zohľadnil majetkové portfólio otca, na druhej strane ale považoval za potrebné uviesť aj to, že má isté zdravotné ťažkosti a popri vyživovacej povinnosti k maloletému F. má ďalšie dve vyživovacie povinnosti k maloletej dcére O. a k maloletej dcére W.. Žije v spoločnej domácnosti so svojou družkou. Odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie považoval výšku stanoveného bežného výživného za privysokú, nezodpovedajúcu celkom schopnostiam a možnostiam otca, keďže podľa názoru odvolacieho súdu (vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného okresným súdom) bol potenciálny príjem otca v posudzovanom období v sume cca 2.000,- EUR mesačne, t. j. na spodnej hranici rozpätia, z ktorého vychádzal pri svojom rozhodovaní súd prvej inštancie. Po zhodnotení schopností a možností povinného rodiča, t. j. otca maloletého s prihliadnutím na princíp potenciality, ďalej schopností a možností matky maloletého a vychádzajúc z odôvodnených potrieb dieťaťa, odvolací súd dospel k záveru, že suma bežného výživného vo výške 200,- EUR mesačne od 17.10.2018 je postačujúca na krytie odôvodnených a preukázaných potrieb dieťaťa a zodpovedá aj schopnostiam a možnostiam povinného rodiča. Z toho istého dôvodu odvolací súd znížil aj rozsah povinnosti otca prispievať na tvorbu úspor maloletému na sumu 150,- EUR mesačne, a to od 01.01.2020. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a z vyššie uvedených dôvodov (zdravotný stav otca, ďalšie dve maloleté dcéry) posúdil jeho príjem na spodnej hranici rozpätia zisteného a určeného súdom prvej inštancie.

16. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľky matky dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, pričom to rozhodne nie je tento prípad. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

17. Dovolací súd si tiež dovoľuje poznamenať, že nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod) a či konajúci súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd tieto vady v prejednávanej veci nezistil, z toho dôvodu dovolací súd dovolanie dovolateľky matky ako nedôvodné v zmysle ust. § 448 CSP zamietol.

18. Dovolateľ otec ako dovolací dôvod uviedol ustanovenie § 420 písm. f) CSP (teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Odvolaciemu súdu vytkol viacero nedostatkov, ktoré mali viesť k vydaniu prekvapivého, nepreskúmateľného rozhodnutia majúceho za následok porušenie práva dovolateľa na spravodlivý proces.

19. Dovolateľ otec argumentoval tým, že v konaní pred súdom prvej inštancie nebol matkou ako aj inými účastníkmi konania prednesený návrh, ktorým by bolo navrhované rozdeliť výživné na spotrebnú časť výživného a na výživné určené na tvorbu úspor maloletého dieťaťa.

Dovolací súd dáva do pozornosti dovolateľa ustanovenie § 40 Zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), v zmysle ktorého súd môže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú, aj vtedy, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu. Dovolací súd zdôrazňuje, že súd nie je viazaný navrhovanou výškou výživného vo veciach starostlivosti súdu o maloletých.

Dovolateľ otec nebol stotožnený s rozhodnutím o uložení sporiacej časti výživného, ktorú žiaden z účastníkov nenavrhoval. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľa zdôrazňuje, že v konaní o výživnom pre maloletých platí vyšetrovacia zásada, súd je teda pri zabezpečovaní dôkazov povinný postupovať z vlastnej iniciatívy a dôsledne zistiť skutkový stav. Ak má teda súd za preukázané, že majetkové pomery povinného rodiča to dovoľujú, za odôvodnené potreby dieťaťa možno považovať aj tvorbu úspor (§ 63 ods. 3 Zákona o rodine).

Pokiaľ teda súd prvej inštancie rozhodol na základe skutkového stavu a vyhodnotenia dôkazov tak, že výživné rozdelil na spotrebnú časť a sporiacu časť, keďže mal za preukázané splnenie podmienok na takéto rozhodnutie, postupoval správne a v zmysle zákona, čo v konečnom dôsledku potvrdil aj odvolací súd, v modifikovanej forme čo do výšky výživného.

20. Dovolateľ otec ďalej rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za prekvapivé, keďže tento ho o aplikácii ustanovenia § 63 ods. 3 Zákona o rodine neinformoval, rovnako tak odvolací súd rozhodol o podanom odvolaní otca bez nariadenia pojednávania ako aj bez toho, aby vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k možnosti aplikácie ustanovenia § 63 ods. 3, čím došlo k odňatiu možnosti otca ako účastníka konania konať pred súdom a uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. K námietke dovolateľa otca o prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že o tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti

týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu nemá strana konania možnosť sa vyjadrovať, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemá prvky prekvapivého rozhodnutia, nakoľko svoje rozhodnutie nezaložil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie.

22. Ďalšou námietkou dovolateľa otca bolo, že v rozsudku odvolacieho súdu, rovnako ako aj rozsudku súdu prvej inštancie, nie sú uvedené žiadne dôvody, ktoré viedli súdy k uloženiu povinnosti otca prispievať maloletému na tvorbu úspor. Z odôvodnenia nie je zrejmé, akým spôsobom odvolací súd dospel k záveru, že otec je povinný prispievať na tvorbu úspor a z akých dôvodov na strane oprávneného (maloletého dieťaťa) je potrebné zaväzovať otca k tvorbe jeho úspor, čo možno považovať za vadu rozhodnutia, ktorá ma za následok jeho nepreskúmateľnosť.

23. Dovolací súd dáva v tejto časti dovolania do pozornosti dovolateľa bod 9. napadnutého rozsudku, kde odvolací súd, vychádzajúc zo záverov zistených súdom prvej inštancie dostatočne obsiahlo a zrozumiteľne uvádza, že pri určení výšky výživného vychádzal z potenciálneho príjmu otca a tiež prihliadol na jeho celkovú životnú úroveň tak, ako v konaní vyšla najavo. Dovolací súd nad rámec toho dopĺňa, že princíp potenciality príjmov nevyžaduje detailné preukázanie všetkých príjmov povinného, pretože použitím tohto princípu súd podľa charakteru správania sa povinného vymedzuje fiktívny (prezumpovaný príjem), ktorý je následne základom pre určenie výživného na dieťa. Skutočnosť, že sa dovolateľ nestotožňuje s odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu a výsledkom vykonaného dokazovania nezakladá dôvodnosť podaného dovolania.

24. Otec považuje za nesprávny aj výrok o povinnosti matky zriadiť osobitný účet po vyhlásení rozsudku, keďže podľa jeho názoru odvolací súd ako aj súd prvej inštancie mali zabezpečiť relevantný dôkaz o existencii účtu zriadeného na meno maloletého. Aplikačná prax sa k realizácii ust. § 63 ods. 3 Zákona o rodine postavila tak, že osobitný účet sa zväčša zriaďuje až po rozhodnutí súdu. V rozpore so záujmom dieťaťa nie je ani plnenie na už existujúci účet maloletého dieťaťa. Súd nezisťuje, či bol účet zriadený, je to povinnosťou oprávneného rodiča vrátane oznámenia príslušných údajov povinnému rodičovi. Dovolací súd tak námietku dovolateľa otca považuje za nedôvodnú.

25. Dovoláním napádaný rozsudok podľa názoru odvolacieho súdu uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská účastníkov k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy a úvahy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie a spoľahlivo zistil skutkový stav, čo v konečnom dôsledku potvrdzuje aj odvolací súd.

26. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a to aj vtedy, keď je v dovolaní spochybňovaný práve skutkový stav zistený odvolacím súdom.

27. Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo strany súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľovi otcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie otca nie je dôvodné, a preto ho zamietol podľa §448 CSP.

28. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.